Аналітична записка
з питань порівняльного законодавства європейських держав щодо протидії стратегічним позовам проти участі громадськості (SLAPP)*

Анотація. *В аналітичній записці представлено огляд законодавства Європейського Союзу та стандартів Ради Європи щодо протидії стратегічним позовам проти участі громадськості (SLAPP). Здійснено аналіз стану імплементації положень Директиви (ЄС) 2024/1069 та інших європейських стандартів щодо протидії таким позовам у національному законодавстві держав-членів Європейського Союзу. Акцентовано на способах впровадження законодавчих механізмів захисту від стратегічних позовів проти участі громадськості в національному законодавстві держав-членів Європейського Союзу та держав-членів Ради Європи (Великої Британії, Молдови).*

Ключові слова: *анти-SLAPP законодавство, анти-SLAPP стандарти, громадськість, Директива (ЄС) 2024/1069, Рекомендація CM/Rec(2024)2, питання суспільного інтересу, свобода вираження поглядів, стратегічний позов проти участі громадськості (SLAPP).*

Вступ

Використання юридичних механізмів тиску на громадськість, насамперед через подання стратегічних позовів проти участі громадськості (далі – SLAPP), становить загрозу для демократії, свободи вираження поглядів, свободи медіа, оскільки перешкоджає представникам громадськості – журналістам, правозахисникам, науковцям, громадським активістам вільно і публічно порушувати й обговорювати питання, що становлять суспільний інтерес (безпека, охорона здоров'я, захист довкілля, захист прав споживачів тощо).

Для протидії SLAPP європейська спільнота виробила спільні стандарти, спрямовані на захист громадськості від судових процесів, ініціатори яких мають на меті не відновлення справедливості, а фінансове виснаження та залякування представників громадськості. Ці стандарти є орієнтирами для формування національного законодавства державами-членами Європейського Союзу (далі – ЄС) та державами-членами Ради Європи й закріплені у таких документах: *(Рис. 1)*:

Директива (ЄС) 2024/1069 Європейського парламенту та Ради від 11 квітня 2024 року про захист осіб, які беруть участь у громадській діяльності, від явно необґрунтованих претензій або зловживань у судових процесах («Стратегічні позови проти участі громадськості») (далі – Директива (ЄС) 2024/1069)[1]

Рекомендація Європейської комісії (ЄС) 2022/758 від 27 квітня 2022 року щодо захисту журналістів і правозахисників, які беруть участь у громадській

[1] Directive (EU) 2024/1069 of the European Parliament and of the Council of 11 April 2024 on protecting persons who engage in public participation from manifestly unfounded claims or abusive court proceedings (Strategic lawsuits against public participation). URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202401069

діяльності, від явно необґрунтованих або зловживань у судових процесах (далі – Рекомендація (ЄС) 2022/758) [2]

Рекомендація CM/Rec(2024)2 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам щодо протидії використанню стратегічних позовів проти участі громадськості (SLAPP) (далі – Рекомендація CM/Rec(2024)2) [3]

Рис. 1.

Для України, яка є членом Ради Європи з 9 листопада 1995 року та кандидатом на членство в ЄС, прийняття анти-SLAPP законодавства є важливим.

З огляду на це, дослідження способів та меж законодавчого закріплення норм щодо захисту від SLAPP у законодавстві держав-членів ЄС та держав-членів Ради Європи є релевантним для України.

Основна частина

Директива (ЄС) 2024/1069 є обов'язковим актом для держав-членів ЄС, що встановлює мінімальні законодавчі механізми захисту від SLAPP (зокрема, механізм раннього відхилення безпідставних позовів та компенсацію судових витрат) у цивільних справах із транскордонними наслідками.

На відміну від згаданої Директиви, яка фокусується суто на цивільних справах із транскордонним виміром, Рекомендація (ЄС) 2022/758 охоплює внутрішні (національні) справи, а також містить пропозиції щодо реформ у цивільному, кримінальному та адміністративному законодавстві держав-членів, закликаючи їх створювати законодавчі та інституційні механізми захисту від SLAPP (наприклад, інформаційні центри підтримки)[4].

Окрім актів ЄС, доцільно також звернутися до Рекомендації CM/Rec(2024)2, на яку орієнтуються держави-члени ЄС та держави-члени Ради Європи. У цьому контексті слід зазначити, що Рекомендація CM/Rec(2024)2 охоплює ширше коло справ, ніж Директива ЄС 2024/1069. Вона поширюється на внутрішні (національні) спори, а також стосується не лише реформування цивільного, а й кримінального та адміністративного законодавства. Зважаючи на перелічені факти, вона має спільне із положеннями Рекомендації (ЄС) 2022/758.

Законодавство держав-членів ЄС щодо протидії SLAPP.

Зобов'язальний характер Директиви (ЄС) 2024/1069 передбачає імперативність впровадження її положень до національного законодавства держав-членів ЄС до 7 травня 2026 року (крім Данії, яка має право на відмову у сферах свободи, безпеки та правосуддя)[5].

---

[2] COMMISSION RECOMMENDATION (EU) 2022/758 of 27 April 2022 on protecting journalists and human rights defenders who engage in public participation from manifestly unfounded or abusive court proceedings (Strategic lawsuits against public participation). URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022H0758

[3] Recommendation CM/Rec(2024)2 of the Committee of Ministers to member States on countering the use of strategic lawsuits against public participation (SLAPPs). URL: https://rm.coe.int/0900001680af2805

[4] Commission tackles abusive lawsuits against journalists and human rights defenders 'SLAPPs'. Brussels, 27 April 2022. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/en/ip_22_2652/IP_22_2652_EN.pdf

[5] Данія на референдумі відмовилась від правил ЄС внутрішньої політики. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/news_in_brief/2015/12/151204_vc_denmark_vote

Станом на липень 2026 року низка держав-членів ЄС не здійснила повної імплементації Директиви (ЄС) 2024/1069. Європейська комісія (далі – ЄК) через порушення строків і відсутність повідомлень про повне впровадження 15 липня 2026 року офіційно розпочала процедури порушення (infringement procedures), надіславши офіційні повідомлення (letters of formal notice) 14 державам-членам ЄС. Офіційні повідомлення отримали: Австрія, Бельгія, Болгарія, Греція, Ірландія, Іспанія, Італія, Люксембург, Нідерланди, Німеччина, Португалія, Румунія, Словаччина, Угорщина та Чехія[6]. Це є першим етапом процедури порушення відповідно до статті 258 Договору про функціонування Європейського Союзу[7] (ДФЄС). Ці держави-члени ЄС мають два місяці для подання своїх зауважень та інформування ЄК про заходи, вжиті задля забезпечення повного дотримання вимог Директиви (ЄС) 2024/1069.

Станом на вересень 2026 року ситуація щодо впровадження положень Директиви (ЄС) 2024/1069 та інших європейських правових стандартів щодо протидії SLAPP у національному законодавстві держав-членів ЄС є неоднаковою *(Додаток)*.

Такі держави-члени ЄС, як Греція, Кіпр, Польща, Словенія, Хорватія, обрали модель формування національного законодавства щодо протидії SLAPP через прийняття спеціальних законів щодо імплементації положень Директиви (ЄС) 2024/1069 та визначення додаткових національних механізмів протидії SLAPP.

У ***Словенії*** прийнято Закон про заходи захисту проти стратегічних позовів щодо запобігання участі громадськості[8]. Законом, зокрема, визначено, що його положеннями встановлюються гарантії захисту фізичних та юридичних осіб у судових провадженнях, що виникають у зв'язку з їхньою публічною діяльністю, шляхом забезпечення їхнього захисту від явно необґрунтованих позовів та зловживань у судових провадженнях, спрямованих на запобігання публічній діяльності, а також захисту від судових рішень, винесених у межах зловживань у судових провадженнях, спрямованих на запобігання публічній діяльності, у державах, які не є членами ЄС (частина перша статті 1 Закону). Закон передбачає імплементацію вимог Директиви (ЄС) 2024/1069 щодо захисту у справах із транскордонним впливом (стаття 2 Закону) і застосовується до внутрішніх проваджень, чим враховується Рекомендація CM/Rec(2024)2.

У Законі наведено визначення дефініції «питання суспільного інтересу» (пункт (3) статті 4), а саме *(Рис. 3)*:

---

[6] Commission Opens Infringement Proceedings Over Anti-SLAPP Directive Transposition. URL: https://eapil.org/2026/07/16/commission-opens-infringement-proceedings-over-anti-slapp-directive-transposition/

[7] Консолідовані версії Договору про Європейський Союз (вчиненого в Маастрихті сьомого дня лютого тисяча дев'ятсот дев'яносто другого року) та Договору про функціонування Європейського Союзу (вчиненого в Римі двадцять п'ятого дня березня місяця року одна тисяча дев'ятсот п'ятдесят сьомого). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text

[8] Zakon o zaščitnih ukrepih zoper strateške tožbe za onemogočanje javnega udejstvovanja (ZZUSTOJU). Sprejeto: 28. 1. 2026. Objavljeno: 10. 2. 2026. Veljavno od: 25. 2. 2026. Se uporablja od: 25. 2. 2026. URL: https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO9106

питання суспільного інтересу означає будь-яке питання, яке впливає на громадськість до такої міри, що вона може мати щодо нього законний інтерес, зокрема:

- ***права людини та основні свободи, охорона здоров'я, безпека, навколишнє середовище, клімат;***
- ***діяльність фізичної або юридичної особи, яка є публічною особою в державному або приватному секторі;***
- ***питання, що розглядаються законодавчими, виконавчими або судовими органами влади або розглядаються в будь-яких інших офіційних процедурах;***
- ***звинувачення у корупції, шахрайстві або будь-якому іншому кримінальному правопорушенні, проступках чи інших правопорушеннях, пов'язаних із такими питаннями;***
- ***діяльність із захисту цінностей, викладених у статті 2 Договору про Європейський Союз, включаючи захист демократичних процесів від неправомірного втручання, зокрема шляхом боротьби з дезінформацією***

Рис. 3.

Згідно з цим Законом суди мають право на ранній стадії судового процесу відхилити позов, який містить ознаки зловживання або повністю позбавлений правових підстав. Якщо суд визначить, що це SLAPP, позивач, як правило, повинен буде повністю покрити витрати на юридичне представництво та інші витрати, понесені відповідачем. Суд може зобов'язати позивача надати фінансову гарантію у вигляді грошової застави на початку процесу для покриття витрат на провадження та будь-яких інших витрат, якщо він оцінить, що існує ризик зловживання. Законом надано право відповідачу на відшкодування матеріальної або нематеріальної шкоди, завданої внаслідок зловживання судовим процесом. Окрім того, суд може зобов'язати позивача опублікувати відповідне рішення за його рахунок, а також може накласти штраф на позивача та його адвоката, якщо буде доведено зловживання судовим процесом.

Окрім суто захисних заходів у цивільних провадженнях, порушених проти відповідачів у судах, згаданий Закон передбачає захист від рішень компетентних органів третіх країн із цього питання. Так, суди можуть відмовити у визнанні та виконанні рішень держав, що не входять до ЄС, якщо буде встановлено, що вимога проти особи з постійним місцем проживання або зареєстрованим офісом у Словенії є явно необґрунтованою і є зловживання судовою процедурою для запобігання участі громадськості згідно із законодавством Словенії. Така особа має право звернутися до суду Словенії з позовом про відшкодування шкоди, заподіяної в наслідок судового провадження в третій країні (стаття 14 Закону)[9].

Питання поширення захисту проти SLAPP на кримінальне провадження також тривалий час обговорювалося ще на стадії підготовки проєкту Закону, однак було відкладено до внесення змін до кримінально-процесуального законодавства. Водночас стаття 20 Закону частково вирішує це питання, оскільки

[9] Zaščitni ukrepi zoper strateške tožbe za onemogočanje javnega udejstvovanja. URL: https://www.gov.si/teme/nacionalna-kontaktna-tocka-za-preprecevanje-strateskih-tozb-za-onemogocanje-javnega-udejstvovanja/

суди мають право зобов'язати позивача сплатити аванс на покриття судових витрат у кримінальних провадженнях щодо дифамації в медіа[10].

У ***Хорватії*** в 2026 році також прийнято спеціальний Закон про захист осіб, які беруть участь у публічній діяльності[11]. У такий спосіб створено автономний механізм захисту і розширено дію європейських стандартів не лише на транскордонні спори, а й на внутрішні цивільні процеси. Законом передбачено: раннє відхилення позову, за якого суд має право закрити справу на початковій стадії, якщо позов визнано очевидно необґрунтованим; забезпечення судових витрат (суд може зобов'язати позивача до початку розгляду справи надати фінансову гарантію у вигляді грошової застави); повне відшкодування витрат (відповідач має право на компенсацію всіх витрат за кошт недобросовісного позивача). Відповідно до Закону суд має право накласти штраф на позивача, якщо буде встановлено, що позивач вчинив зловмисні правові дії проти публічної діяльності. Штраф накладається на позивача – юридичну особу у розмірі 20 % від вартості предмета спору, але не менше 10 000 євро, на позивача – фізичну особу – у розмірі 10 % від вартості предмета спору, але не менше 3 000 євро. Стягнутий штраф сплачується до державного бюджету.

У ***Латвії*** обрано комбіновану модель впровадження європейських стандартів протидії SLAPP, яка втілена шляхом прийняття спеціального Закону про захист осіб, залучених до суспільних інтересів[12] (набрав чинності 07.05.2026) та внесення змін до Цивільного процесуального закону[13].

Метою Закону про захист осіб, залучених до суспільних інтересів, є забезпечення захисту осіб, проти яких до суду було пред'явлено явно необґрунтований позов або позов зі зловмисними цілями у зв'язку з їхньою діяльністю в суспільних інтересах (стаття 1 Закону).

Законом передбачено, що у разі пред'явлення до особи позову у зв'язку з її діяльністю в суспільних інтересах та відкриття судом цивільного провадження, така особа може звернутися до суду з проханням *(Рис. 4)*:

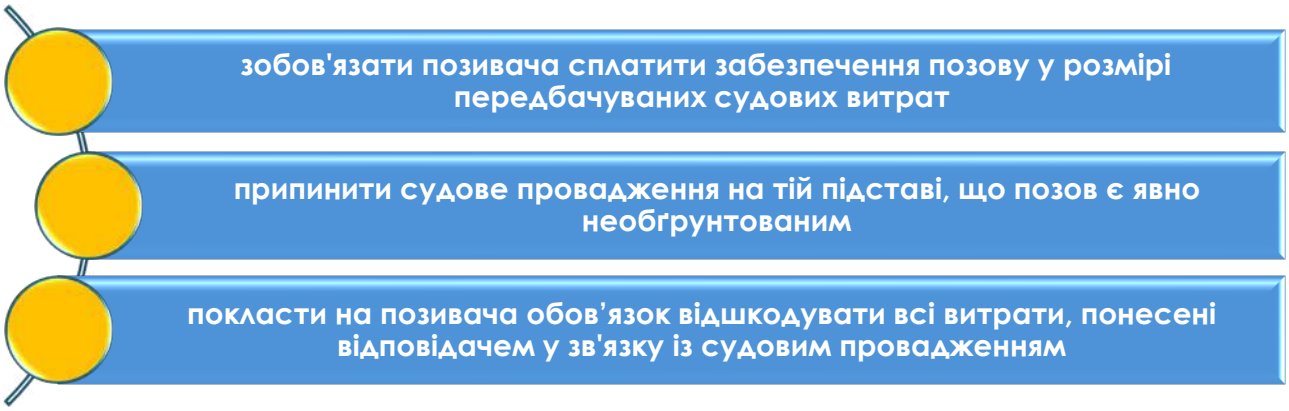

Рис. 4.

[10] Slovenia Adopts Anti-SLAPP Legislation. URL: https://eapil.org/2026/02/18/slovenia-adopts-anti-slapp-legislation/

[11] Zakon o zaštiti osoba uključenih u javno djelovanje. № 69/26 na snazi od 07.07.2026. URL: https://www.zakon.hr/z/4020/zakon-o-zastiti-osoba-ukljucenih-u-javno-djelovanje#google_vignette

[12] Sabiedrības interesēs iesaistīto personu aizsardzības likums. Pieņemts: 16.04.2026. Stājas spēkā: 07.05.2026. URL: https://likumi.lv/ta/id/368076-sabiedribas-intereses-iesaistito-personu-aizsardzibas-likums

[13] Grozījumi Civilprocesa likumā. Pieņemts: 16.04.2026. Stājas spēkā: 07.05.2026. URL: https://likumi.lv/ta/id/368071-grozijumi-civilprocesa-likuma

Відповідно до згаданого Закону в Латвії не визнається та не виконується рішення іноземного суду, яке відповідно до цього Закону було визнано таким, що містить явно необґрунтовану вимогу або вимогу, спрямовану на залякування представників громадськості (стаття 6).

Зміни до Цивільного процесуального закону, що набрали чинності одночасно зі згаданим Законом, встановлюють право суду на: припинення судового провадження з власної ініціативи, як тільки суд установить, що до особи було пред'явлено явно необґрунтований позов у зв'язку з її діяльністю в суспільних інтересах або що він був пред'явлений зі зловмисними цілями; покладення зобов'язання на позивача щодо відшкодування всіх витрат, понесених відповідачем у зв'язку з провадженням, включно з витратами на правову допомогу, надану адвокатом або іншими особами.

Також посилено штрафи за зловживання процесуальними правами. Крім того, суди можуть відмовити у визнанні та виконанні рішення іноземного суду на території Латвії, якщо виявляться ознаки зловживання процесуальними правами[14].

У ***Фінляндії*** також прийнято спеціальний Закон про захист осіб, які беруть участь у публічних дебатах, від транскордонних зловживань судовим провадженням[15] (далі – Закон № 334/2026) і внесено зміни до Судового кодексу[16] та Закону про міжнародну правову допомогу та визнання й виконання судових рішень у цивільних і комерційних справах[17].

Дія Закону № 334/2026 поширюється на цивільні та комерційні спори, що мають транскордонний характер і пов'язані з діяльністю у сфері суспільного інтересу, та не застосовується до кримінальних справ і цивільно-правових вимог, що розглядаються в межах кримінального провадження. У Законі визначено основні дефініції: діяльність у сфері суспільного інтересу – висловлювання та діяльність фізичних або юридичних осіб у процесі реалізації прав на свободу слова та інформацію, свободу мистецтва і наукових досліджень, свободу зібрань та об'єднань, а також безпосередньо пов'язані з цим підготовчі, допоміжні або підтримувальні дії щодо питання, що становить суспільний інтерес.

Законом № 334/2026 визначено право суду на відхилення явно необґрунтованого позову на ранній стадії судового процесу, встановлено обов'язок позивача (у випадку надходження клопотання відповідача) щодо фінансового забезпечення позову у сумі, яку він може бути зобов'язаний відшкодувати відповідачу у майбутньому. Також передбачено фінансові санкції для позивачів у разі встановлення необґрунтованості позову. Крім того, суд може зобов'язати позивача, який проживає за межами ЄС і подав позов до суду третьої

---

[14] Stājas spēkā regulējums sabiedrības interesēs iesaistīto personu aizsardzībai pret nepamatotām tiesvedībām; palielināti sodi par pārkāpumiem civilprocesā. URL: https://lvportals.lv/skaidrojumi/389381-stajas-speka-regulejums-sabiedribas-intereses-iesaistito-personu-aizsardzibai-pret-nepamatotam-tiesvedibam-palielinati-sodi-par-parkapumiem-civilprocesa-2026

[15] Lag om skydd mot gränsöverskridande rättegångsmissbruk för personer som deltar i den offentliga debatten. URL: https://www.finlex.fi/sv/lagstiftning/2026/334#sec_1

[16] Oikeudenkäymiskaari. 4/1734. URL: https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1734/4-000#chp_2__sec_1

[17] Laki kansainvälisestä oikeusavusta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla. URL: https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2015/426

країни, що виявиться зловживання судовим процесом, сплатити судові витрати відповідача у цій справі.

В ***Ірландії*** також планується реалізація впровадження анти-SLAPP стандартів шляхом прийняття спеціального Закону про стратегічні позови проти участі громадськості (перебуває на розгляді у парламенті) та внесення змін до законодавства.

Наразі ухвалені парламентом, але не набрали чинності доповнення до Розділу 7 Закону про наклеп[18], якими, зокрема: встановлено спеціальний механізм захисту осіб, які беруть участь у громадській діяльності, від SLAPP (стаття 19); визначено термін «SLAPP» (як позов, основною метою якого є не захист прав, а запобігання, обмеження або покарання особи за її участь у публічній діяльності) (стаття 34A); передбачено право відповідача на забезпечення судових витрат за кошт позивача (стаття 34D); визначено процедуру раннього відхилення таких позовів (стаття 34E); надано право суду на визнання провадження неправомірним (стаття 34F); передбачено процедуру розподілу судових витрат (стаття 34G).

Комбіновану модель впровадження європейських стандартів протидії SLAPP також обрали ***Мальта, Румунія, Швеція***.

У Бельгії, Естонії, Литві, Словаччині та Франції впроваджено європейські стандарти щодо протидії SLAPP шляхом внесення змін, насамперед, до цивільного процесуального, а також інших законів.

У ***Бельгії*** відповідно до Закону про імплементацію Директиви (ЄС) 2024/1069 Європейського парламенту і Ради від 11 квітня 2024 року щодо захисту осіб, які беруть участь у публічних дебатах, від явно необґрунтованих позовів або зловживань судовими процедурами («стратегічні позови проти публічної участі»)[19] внесені зміни до Судового кодексу[20], Кодексу міжнародного приватного права[21] та до Закону про створення Федерального інституту захисту і просування прав людини[22]. Зміни поширюються на цивільні та комерційні справи із транскордонними наслідками і на внутрішні провадження.

Судовий кодекс доповнено новим розділом XXVII «Захист осіб, які беруть участь у публічних дебатах, від явно необґрунтованих позовів або зловживань судовими процедурами». Визначено дефініції «публічні дебати», «зловживання судовою процедурою, що підриває публічні дебати» *(Рис. 5)*:

---

[18] Defamation (Amendment) Act 2026. URL: https://www.irishstatutebook.ie/eli/2026/act/2/enacted/en/html

[19] Loi transposant la directive (UE) 2024/1069 du Parlement européen et du Conseil du 11 avril 2024 sur la protection des personnes qui participent au débat public contre les demandes en justice manifestement infondées ou les procédures judiciaires abusives («poursuites stratégiques altérant le débat public»). Numac: 2026004263. Publicatie van 12 juni 2026. URL: https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi/article.pl?language=nl&sum_date=2026-09-11&pd_search=2026-06-12&numac_search=2026004263&page=1&lg_txt=F&caller=list&2026004263=1&text1=directive+2024/1069&fr=f&nl=n&du=d

[20] CODE JUDICIAIRE. Publication: 31 octobre 1967. Numéro: 1967101055. URL: https://www.ejustice.just.fgov.be/eli/loi/1967/10/10/1967101055/justel

[21] Wet houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht. № 2004009511 pub. 27/07/2004. URL: https://refli.be/fr/lex/2004009511

[22] Loi portant création d'un Institut fédéral pour la protection et la promotion des droits humains. URL: https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi/article_body.pl?language=fr&caller=summary&pub_date=19-06-21&numac=2019012931&utm_source=chatgpt.com

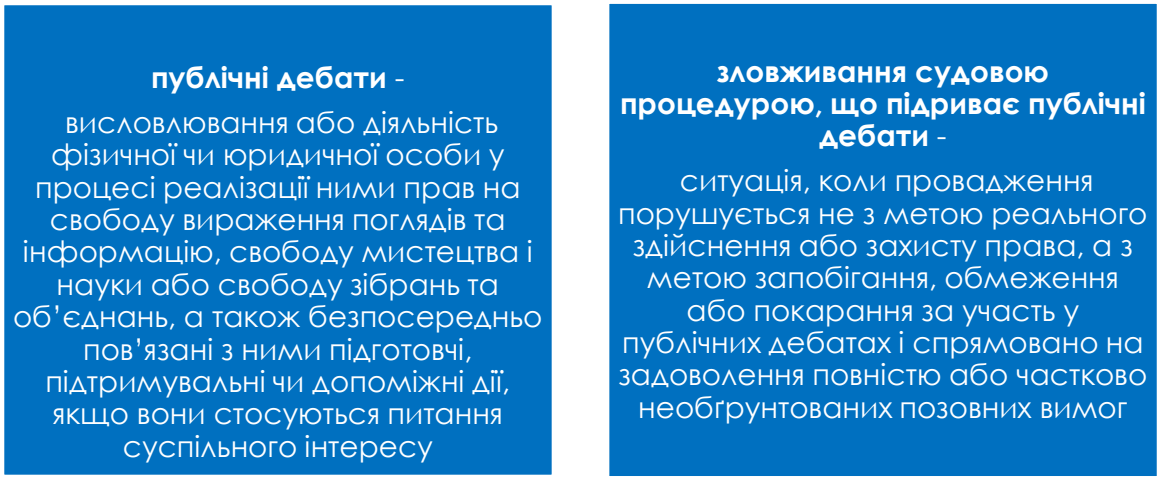

Рис. 5.

Ці положення мають обмежену сферу застосування: не застосовуються до податкових, митних та адміністративних справ, відповідальності держави за дії чи бездіяльність під час здійснення владних повноважень, арбітражу, а також до кримінального переслідування та кримінального судочинства (стаття 1385/1 Судового кодексу). Статтею 1385/2 Судового кодексу передбачено можливість участі юридичних осіб, метою діяльності яких є захист прав людини або основоположних свобод. За дозволом або на вимогу суду така юридична особа, якщо вона не є стороною у справі, має право подати письмові зауваження, спрямовані на надання суду інформації щодо оцінки характеру судового провадження або необґрунтованості позову. Суд доводить зауваження до відома сторін, які мають право відповісти на них.

Якщо позов подано проти особи у зв'язку з її участю у публічних дебатах, суд має право з власної ініціативи зобов'язати позивача забезпечити можливе відшкодування шкоди (вид і розмір визначає суд) для гарантування можливого відшкодування шкоди відповідачу. Відповідач також має право ставити питання про таке забезпечення на будь-якій стадії судового провадження. Забезпечення не може перешкоджати реалізації позивачем права на доступ до правосуддя. Суд може змінити його розмір або вид протягом провадження (стаття 1385/3 Судового кодексу). Також передбачено: механізм раннього відхилення явно необґрунтованих позовів на будь-якій стадії провадження (стаття 1385/4 Судового кодексу); відшкодування всіх збитків і витрат, пов'язаних із провадженням для фізичних осіб, які офіційно проживають у Бельгії, юридичних осіб, які зареєстровані або провадять господарську діяльність у Бельгії та є відповідачами у провадженні в суді держави, що не є членом ЄС (стаття 1385/6 Судового кодексу).

Змінами до статті 25 § 1 Кодексу міжнародного приватного права визначено додаткову підставу для відмови у визнанні або виконанні рішення іноземного суду. Такою підставою є задоволення іноземним судом вимоги, пов'язаної з участю у публічних дебатах, якщо вона є явно необґрунтованою або містить ознаки зловживання судовим процесом у розумінні статті 1385/1 Судового кодексу.

Змінами до Закону про створення Федерального інституту захисту і просування прав людини розширено повноваження зазначеної інституції щодо захисту осіб, які беруть участь у публічних дебатах, від явно необґрунтованих позовів або зловмисних судових проваджень («стратегічні позови проти публічної участі») (стаття 22 Закону).

Аналогічний по суті підхід реалізовано в ***Литві***, де запроваджено заходи протидії SLAPP ще до остаточного прийняття Директиви (ЄС) 2024/1069. Так, до Цивільного процесуального кодексу внесено зміни (набрали чинності 31.12.2022), спрямовані на запобігання зловживанню процесуальними правами з метою заподіяння шкоди відповідачу через його / її участь у публічному розгляді питань, що становлять суспільний інтерес. Цивільний процесуальний кодекс доповнено новою статтею 95-1, відповідно до якої якщо відповідач вважає, що позивач подав до нього явно необґрунтований позов у зв'язку з тим, що він займається діяльністю, пов'язаною з участю громадськості у справах, що становлять суспільний інтерес, відповідач має право подати до суду клопотання про застосування процедури дострокового відхилення явно необґрунтованого позову.

На виконання Директиви (ЄС) 2024/1069 Сейм 18 грудня 2025 року ухвалив нові зміни до Цивільного процесуального кодексу та Закону про державну правову допомогу[23].

Основні нововведення прийнято шляхом змін до статті 95[1] Цивільного процесуального кодексу. Зокрема, змінено: процедуру розгляду позову (попередня редакція норми про залишення спору без розгляду на підготовчій стадії процесу змінена шляхом запровадження прискореного розгляду справи по суті); строк розгляду (після ухвалення судом рішення щодо застосування процедуру anti-SLAPP остаточне рішення щодо необґрунтованості позову має бути прийнято протягом 30 днів). Окрім того, тягар доказування того, що позов є обґрунтованим, перекладається на позивача, а також потерпіла сторона має право вимагати повного відшкодування витрат та компенсації за завдану шкоду, а на позивача, який подав необґрунтований позов, судом може бути накладено штраф.

В ***Австрії, Болгарії, Іспанії, Італії, Люксембурзі, Нідерландах, Німеччині, Португалії, Угорщині, Чехії*** законодавче врегулювання протидії SLAPP наразі перебуває на різних стадіях законодавчого процесу, і національні акти щодо протидії SLAPP поки не ухвалені.

Інституційні механізми протидії SLAPP. Інституційні механізми протидії SLAPP закладено у Директиві (ЄС) 2024/1069, відповідно до якої держави-члени ЄС зобов'язані створити загальнодоступні національні реєстри судових рішень у справах, визнаних як SLAPP. Згідно з положеннями Директиви (ЄС) 2024/1069 національні бази даних мають автоматично інтегруватися в єдиний загальноєвропейський реєстр, яким керуватиме ЄК. Окрім того,

[23] Transposition of Anti-SLAPP Directive in Lithuania: Key Procedural Changes and Challenges. URL: https://eapil.org/2026/03/20/transposition-of-anti-slapp-directive-in-lithuania-key-procedural-changes-and-challenges/

функціонує Експертна група з питань SLAPP при ЄК[24] – спеціальний неформальний постійний дорадчий орган, створений 3 грудня 2020 року, який консультує ЄК щодо розробки політик та юридичних інструментів захисту від SLAPP. Керівництво групою здійснює Генеральний директорат з питань юстиції та захисту прав споживачів.

Також функціонує Європейський монітор Анти-SLAPP[25], який створено за підтримки Європейського центру свободи преси та медіа (ECPMF). Ця спеціалізована платформа в реальному часі відстежує рівень впровадження стандартів ЄС у кожній окремій державі-члені.

Відповідно до рекомендацій ЄК держави-члени ЄС створюють спеціальні координаційні центри для збору інформації та підтримки жертв SLAPP. Держави-члени застосовували різні підходи щодо створення таких центрів. Наприклад, у Чехії, Німеччині, Греції, Франції, Хорватії, Італії та Литві створили координаційні центри в міністерствах юстиції, у Бельгії та Румунії координаційними центрами визначено національні інститути з прав людини, у Болгарії та Франції створено міжвідомчі органи, які виконують функції координаційних центрів. В Естонії та Португалії функції таких центрів здійснюють організації, які представляють медіапідприємства[26].

У ***Словенії*** Законом про заходи захисту проти стратегічних позовів щодо запобігання участі громадськості (статті 15–18)[27] передбачено створення єдиного координаційного центру (далі – ЄКЦ) в Міністерстві юстиції. ЄКЦ співпрацює з іншими державними органами, місцевими громадами, неурядовими організаціями, які здійснюють захист прав осіб. Головними завданнями ЄКЦ є[28] *(Рис. 6)*:

[24] Expert group against SLAPP (E03746). URL: https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/expert-groups/consult?lang=en&groupID=3746

[25] European Anti-SLAPP Monitor. URL: https://slapp-monitor.eu/

[26] Brussels, 20.12.2024. SWD(2024) 292 final COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT on the follow-up to the Commission Recommendation (EU) 2022/758 of 27 April 2022 on protecting journalists and human rights defenders who engage in public participation from manifestly unfounded or abusive court proceedings (Strategic lawsuits against public participation). URL: https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-5801-2025-INIT/en/pdf

[27] Zakon o zaščitnih ukrepih zoper strateške tožbe za onemogočanje javnega udejstvovanja (ZZUSTOJU). Sprejeto: 28. 1. 2026. Objavljeno: 10. 2. 2026. Veljavno od: 25. 2. 2026. Se uporablja od: 25. 2. 2026. URL: https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO9106

[28] Zaščitni ukrepi zoper strateške tožbe za onemogočanje javnega udejstvovanja. URL: https://www.gov.si/teme/nacionalna-kontaktna-tocka-za-preprecevanje-strateskih-tozb-za-onemogocanje-javnega-udejstvovanja/ ; Slovenija med uspešnejšimi pri zaščiti pred tožbami SLAPP. URL: https://www.gov.si/novice/2026-05-11-slovenija-med-uspesnejsimi-pri-zasciti-pred-tozbami-slapp/

інформаційний супровід жертв SLAPP	надання інформації про доступні засоби захисту для осіб, які є суб'єктами SLAPP
нетворкінг	спрямування людей до спеціалізованих організацій, які надають юридичну та психологічну допомогу у питаннях захисту від SLAPP
контроль і публічне оприлюднення рішень та звітів	здійснення контролю щодо виконання законодавства та збір даних про подібні зловживання; оприлюднення на вебсайті Міністерства юстиції в анонімізованій формі рішень судів щодо захисних заходів; оприлюднення інформації про кількість судових проваджень, завершених у попередньому році (щорічно)

Рис. 6.

У ***Фінляндії*** для забезпечення прозорості судової практики апеляційні суди та Верховний Суд зобов'язані оприлюднювати в електронній формі остаточні судові рішення у SLAPP-провадженнях.

У ***Польщі*** відповідно до Закону про спеціальні захисні заходи у цивільному судочинстві для осіб, які беруть участь у публічних дебатах[29] створено дворівневий інституційний механізм протидії SLAPP:

– Міністерство юстиції оприлюднює на вебсайті в Бюлетені публічної інформації відомості про:

- доступні процесуальні гарантії та засоби правового захисту, а також заходи підтримки осіб, проти яких розпочато провадження, спрямовані виключно або переважно на обмеження, зрив публічних дебатів;
- інформаційні кампанії щодо захисту публічних дебатів, зокрема ті, що проводяться неурядовими організаціями;

– компетентний суд оприлюднює на порталі загальних судових рішень:

- рішення суду першої інстанції, відповідно до якого встановлено, що позов було подано виключно або переважно з метою обмеження, зриву публічних дебатів або переслідування за участь у них;
- рішення суду другої інстанції, ухваленого за результатами розгляду апеляції на рішення, відповідно до якого встановлено, що позов було подано виключно або переважно з метою обмеження, зриву публічних дебатів або переслідування за участь у них.

Законодавство щодо забезпечення протидії SLAPP у державах-членах Ради Європи. Законодавство ***Великої Британії*** щодо протидії SLAPP базується на положеннях Закону про економічні злочини та корпоративну прозорість:

[29] Ustawa z dnia 29 maja 2026 r. o szczególnych środkach ochrony w postępowaniu cywilnym osób uczestniczących w debacie publicznej. URL: https://dziennikustaw.gov.pl/DU/2026/830

стратегічні позови проти участі громадськості (SLAPP)[30] (далі – ECCTA). Законодавчий механізм захисту від позовів SLAPP закріплено у статтях 194, 195 цього Закону. Зокрема, у статті 195 містяться визначення та ознаки SLAPP *(Рис. 7)*:

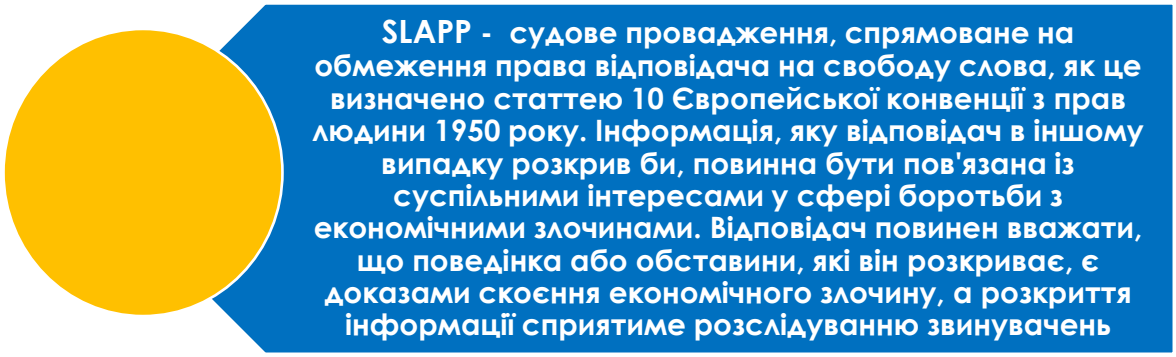

Рис. 7.

Законом також передбачено, що поведінка позивача під час подання позову до суду має бути спрямована на переслідування відповідача, заподіяння йому тривоги чи страждань, а також матеріальних витрат або іншої шкоди чи незручностей, що перевищують ті, які зазвичай виникають у ході належного судового розгляду.

Під час визначення того, чи була поведінка позивача спрямована на досягнення зазначених наслідків, суд може враховувати її пропорційність, зокрема витрати, пов’язані із судовим процесом, співвідношення ресурсів позивача та потенційних відповідачів, а також будь-які відповідні порушення позивачем правил судового провадження.

Отже, зважаючи на предмет регулювання ECCTA, законодавче регулювання протидії SLAPP наразі застосовується лише до позовів, пов’язаних із економічними злочинами та суспільними інтересами у боротьбі з ними.

У зв’язку із прийняттям цих законодавчих норм Правило 3.4 Цивільного процесуального закону[31] було змінено задля надання суду права за власною ініціативою визначити, чи відповідає позов визначенню SLAPP, і, якщо відповідає – відхилити такий позов. Відповідач звільняється від сплати судових витрат. Таким чином, законодавством передбачено дострокове відхилення позову і захист від надмірних витрат відповідачів, що запобігає банкрутству відповідачів через надмірно високі рахунки за юридичні послуги.

Оскільки законодавство щодо протидії SLAPP обмежується виключно сферою фінансової та економічної звітності, тому окремими членами парламенту протягом 2023–2026 років лобіюється впровадження універсального захисту від позовів SLAPP шляхом розробки відповідних законопроєктів. Зокрема, пропонується розширити правові гарантії та поширити захист на всі позови, що пов’язані із суспільним інтересом[32].

---

[30] Economic Crime and Corporate Transparency Act 2023. URL: https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2023/56

[31] The Civil Procedure Rules 1998. UK Statutory Instruments1998 No. 3132 (L. 17). PART 3SECTIONI. Rule 3.4. URL: https://www.legislation.gov.uk/uksi/1998/3132/rule/3.4

[32] The impact of strategic lawsuits against public participation (SLAPPs). URL: https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-10955/

У ***Молдові*** 24 липня 2026 року у першому читанні ухвалено законопроєкт проти SLAPP, підготовлений Міністерством юстиції, який враховує положення Директиви (ЄС) 2024/1069 та відповідні рекомендації Ради Європи. Однак, за обсягом регулювання законопроєкт про SLAPP, на відміну від Директиви (ЄС) 2024/1069, яка застосовується лише до цивільних справ із транскордонними наслідками, поширює захист і на внутрішні (національні) судові процеси.

Законопроєктом пропонується: дострокове відхилення явно необґрунтованих позовів; обов'язкове забезпечення судових витрат (внесення позивачем завдатку для покриття передбачуваних судових витрат і потенційних збитків, якщо позов буде визнано зловживанням); компенсація збитків та встановлення штрафів у розмірі від 1000 до 250000 молдавських леїв (приблизно від 50 до 12500 євро). Планується, що після прийняття закон набиратиме чинності 01.05.2027, за винятком деяких положень, які наберуть чинності 01.01.2028[33].

Висновки

Стратегічні позови проти участі громадськості (SLAPP) можуть використовуватися як засіб тиску на осіб, які беруть участь у публічних дебатах, з метою обмеження свободи вираження поглядів, перешкоджання діяльності медіа та стримування суспільної участі й демократичного контролю.

Основними актами Європейського Союзу та Ради Європи щодо протидії стратегічним позовам проти участі громадськості (SLAPP) є Директива (ЄС) 2024/1069 Європейського парламенту та Ради від 11 квітня 2024 року про захист осіб, які беруть участь у громадській діяльності, від явно необґрунтованих претензій або зловживань у судових процесах («Стратегічні позови проти громадської участі»), а також Рекомендація CM/Rec(2024)2 Комітету міністрів державам-членам щодо протидії використанню стратегічних позовів проти участі громадськості (SLAPP).

Досвід держав-членів Європейського Союзу та держав-членів Ради Європи свідчить про застосування різних моделей правового та інституційного захисту від стратегічних позовів проти участі громадськості (SLAPP). Відмінності стосуються насамперед сфери застосування, способів законодавчого закріплення та переліку процесуальних і фінансових гарантій.

У деяких державах-членах ЄС межі законодавства щодо SLAPP є ширшими ніж ті, що встановлені Директивою (ЄС) 2024/1069 Європейського парламенту та Ради від 11 квітня 2024 року про захист осіб, які беруть участь у громадській діяльності, від явно необґрунтованих претензій або зловживань у судових процесах («Стратегічні позови проти громадської участі»).

Окремі держави вже ухвалили необхідні законодавчі зміни. *Ірландія* реалізувала впровадження анти-SLAPP стандартів частково, а в *Румунії* відповідний законодавчий акт ухвалено парламентом і знаходиться на підписі у Президента. Проте, у значній кількості держав-членів ЄС відповідні законопроєкти ще перебувають на етапах підготовки *(Австрія, Болгарія, Іспанія,*

[33] Moldova's Proposed Anti-SLAPP Package. URL: https://www.balcanicaucaso.org/en/cp_article/moldovas-proposed-anti-slapp-package/ ; Journalists and activists will be protected from SLAPP lawsuits. URL: https://logos-pres.md/en/news/journalists-and-activists-will-be-protected-from-slapp-lawsuits/

Італія, Люксембург, Нідерланди, Німеччина, Португалія, Угорщина, Чехія). До переліку держав-членів ЄС, які зобов'язані імплементувати вимоги законодавства Європейського Союзу, не входить лише *Данія*, оскільки вона має право на відмову від впровадження стандартів у сферах свободи, безпеки та правосуддя.

Європейські держави, в яких прийнято законодавство щодо захисту від стратегічних позовів проти участі громадськості, на наш погляд, можливо умовно поділити на три групи залежно від способу (моделі) впровадження європейських стандартів із цього питання:

Спосіб (модель) впровадження європейських стандартів щодо протидії SLAPP		
прийняття спеціального закону: *Греція, Кіпр, Польща, Словенія, Хорватія*	***внесення змін до законодавства:*** *Бельгія, Естонія, Литва, Словаччина, Франція*	***прийняття спеціального закону та внесення змін до законодавства:*** *Ірландія (реалізовано частково), Латвія, Мальта, Румунія, Фінляндія, Швеція*

Ухвалені спеціальні закони, спрямовані на протидію SLAPP, охоплюють не лише транскордонні цивільні провадження, передбачені Директивою (ЄС) 2024/1069, а й внутрішні спори (*Словенія, Хорватія, Латвія*), що відповідає ширшому підходу, закріпленому в Рекомендації CM/Rec(2024)2.

Законодавство, спрямоване на протидію SLAPP, має такі основні положення: встановлення права суду на відхилення таких позовів на ранніх стадіях розгляду; визначення зобов'язань позивача щодо відшкодування всіх витрат, понесених відповідачем у зв'язку із провадженням; встановлення штрафів за зловживання процесуальними правами; визначення особливостей визнання та виконання судових рішень держав, що не входять до Європейського Союзу.

Поширеним елементом анти-SLAPP регулювання є можливість дострокового відхилення або припинення явно необґрунтованого позову. Такий механізм передбачено, зокрема, у *Словенії, Хорватії, Латвії, Фінляндії, Бельгії, Литві* та *Великій Британії*. У низці держав його застосування доповнюється обов'язком позивача забезпечити можливе відшкодування судових витрат чи збитків відповідача *(Словенія, Хорватія, Фінляндія, Бельгія, Латвія)*.

Окремі держави передбачають додаткові фінансові наслідки для позивачів у разі встановлення зловживання судовим процесом. Зокрема, можливість накладення штрафу передбачена законодавством *Словенії, Хорватії, Латвії, Фінляндії* та *Литви*. У *Словенії* та *Латвії* також передбачено можливість відшкодування матеріальної та нематеріальної шкоди, завданої внаслідок зловживання судовим процесом.

Захист від транскордонного використання судових процедур доповнюється механізмами, спрямованими на запобігання визнанню та виконанню рішень судів третіх країн, прийнятих у результаті SLAPP-проваджень. Відповідні положення передбачено, зокрема, у законодавстві *Словенії, Латвії, Бельгії* та *Фінляндії.*

Водночас національні моделі різняться ступенем охоплення різних видів судових проваджень. Так, у *Бельгії* та *Фінляндії* анти-SLAPP механізми переважно зосереджені на цивільних і комерційних справах, тоді як у *Словенії* окремі положення стосуються також кримінальних проваджень щодо дифамації в медіа.

Порівняльний аналіз також свідчить про різні підходи до інституційного забезпечення протидії SLAPP. Спеціальні контактні особи або координаційні центри функціонують у різних організаційних формах: у складі міністерств юстиції (*Чехія, Німеччина, Греція, Франція, Хорватія, Італія, Литва, Словенія*), в якості національних правозахисних інституцій (*Бельгія, Румунія*), міжвідомчих органів (*Болгарія, Франція*), організацій, що представляють медіа (*Естонія, Португалія*), та організацій громадянського суспільства (*Швеція*).

Важливим елементом анти-SLAPP політики є також забезпечення доступу до інформації, правової допомоги та професійної підготовки. Відповідні заходи здійснюються, зокрема, через спеціалізовані інформаційні платформи, фонди правової допомоги, навчальні заходи та інформаційні кампанії (*Німеччина, Франція, Литва, Румунія, Словенія, Швеція, Греція*). У *Польщі* передбачено оприлюднення інформації про процесуальні гарантії, засоби правового захисту та рішення судів у справах, визнаних SLAPP.

Окремою особливістю є використання механізмів моніторингу та систематизації судової практики. На рівні ЄС функціонує Експертна група з питань SLAPP при Європейській комісії та Європейський монітор Anti-SLAPP, тоді як на національному рівні окремі механізми оприлюднення відповідних судових рішень передбачено, зокрема, у *Фінляндії* та *Польщі*.

Велика Британія демонструє інший підхід щодо формування анти-SLAPP законодавства. Зокрема, регулювання, закріплене в Законі про економічні злочини та корпоративну прозорість 2023 року, має обмежену сферу застосування, пов’язану з економічними злочинами та суспільними інтересами у боротьбі з ними, водночас тривають законодавчі ініціативи щодо розширення відповідного захисту.

Для України, яка є членом Ради Європи та державою-кандидатом на членство в ЄС, порівняльний аналіз європейського досвіду свідчить про доцільність поєднання вимог Директиви (ЄС) 2024/1069 із ширшими стандартами Ради Європи. Зокрема, досвід Словенії, Хорватії та Латвії демонструє можливість поширення анти-SLAPP гарантій на внутрішні провадження, а досвід Бельгії, Фінляндії та Литви – можливість поєднання процесуальних механізмів із фінансовими та інституційними заходами захисту.

Враховуючи досвід проаналізованих держав, для України можна запропонувати три нормативні моделі, які відрізняються масштабом спеціального регулювання та сферою застосування.

1. Прийняття спеціального закону про протидію SLAPP.

За цією моделлю приймається окремий Закон України про захист осіб, які беруть участь у публічній діяльності, від стратегічних позовів, яким визначатиметься дефініція «стратегічні позови проти участі громадськості (SLAPP)», коло осіб, які потребують захисту, критерії виявлення таких позовів та спеціальні процесуальні гарантії. Доцільно передбачити: дострокове відхилення явно необґрунтованого позову; прискорений розгляд заяви про застосування анти-SLAPP механізмів; можливість покладення на позивача обов'язку внести забезпечення судових витрат; відшкодування відповідачу понесених витрат; можливість стягнення збитків та застосування фінансових санкцій у разі зловживання процесуальними правами; правила щодо невизнання та невиконання рішень судів третіх держав у відповідних справах; механізми підтримки відповідачів та участі відповідних організацій у провадженні.

Така модель сприяє сформуванню цілісної системи захисту і не обмежує імплементацією окремих положень Директиви (ЄС) 2024/1069.

2. Комплексне внесення змін до процесуального законодавства.

За цією моделлю окремий закон про протидію SLAPP не приймається, а відповідні гарантії інтегруються насамперед до Цивільного процесуального кодексу України, законодавства про міжнародне приватне право та інших актів.

Цивільний процесуальний кодекс України доцільно доповнити окремою главою, наприклад, «Особливості провадження у справах, пов'язаних з участю у публічній діяльності», яка передбачатиме: визначення ознак позовів SLAPP; право відповідача подати заяву про дострокове відхилення позову; обов'язок позивача обґрунтувати вимоги, якщо відповідач заявив про ознаки SLAPP; скорочені процесуальні строки; забезпечення судових витрат позивачем; повне відшкодування відповідачу судових витрат у разі встановлення зловживання.

Такий підхід безпосередньо відповідатиме основним процесуальним гарантіям Директиви (ЄС) 2024/1069, сприятиме уникненню створення паралельного спеціального процесуального регулювання та дозволить безпосередньо вбудувати анти-SLAPP механізми в систему цивільного судочинства.

3. Комбінована модель: процесуальні гарантії + інституційна система підтримки.

Ця модель передбачає поєднання змін до процесуального законодавства зі створенням окремої системи інституційної та практичної підтримки осіб, які стали об'єктами SLAPP.

Її можна зробити дворівневою: перший рівень – судовий захист (дострокове відхилення явно необґрунтованих позовів; забезпечення судових витрат; прискорений розгляд; відшкодування витрат і шкоди; санкції за зловживання процесуальними правами; захист від виконання відповідних рішень судів третіх держав); другий рівень – інституційна підтримка (визначення національного контактного центру з питань протидії SLAPP; ведення та оприлюднення інформації про судову практику; моніторинг SLAPP; методичні матеріали для суддів, адвокатів, журналістів, громадських об'єднань та інших потенційних відповідачів; інформаційні кампанії та навчання; можливість участі

відповідних громадських об’єднань у судових провадженнях на підтримку відповідача.

Такий комплексний підхід дозволятиме одночасно врахувати обов’язкові процесуальні вимоги права ЄС та ширший підхід Ради Європи, який поширюється на внутрішні провадження, різні форми публічної участі та передбачає не лише судові гарантії, а й підтримку, навчання, прозорість та координацію.

Дослідницька служба
Верховної Ради України

** Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*

Додаток

Впровадження анти-SLAPP стандартів у державах-членах ЄС

Держава-член ЄС	***Стан законодавчого регулювання***
Австрія 	***Відсутнє спеціальне законодавство***. Федеральний уряд не представив проєкт відповідного закону громадськості чи парламенту[34].
Бельгія 	***Закон про імплементацію Директиви (ЄС) 2024/1069 Європейського парламенту і Ради від 11 квітня 2024 року щодо захисту осіб, які беруть участь у публічних дебатах, від явно необґрунтованих позовів або зловживань судовими процедурами («стратегічні позови проти публічної участі»)*** [35] від 30 травня 2026 року № 2026004263, яким внесені зміни до ***Судового кодексу*** (новий розділ XXVII, статті 1385/1–1385/7)[36], ***Кодексу міжнародного приватного права***[37]***, Закону про Федеральний інститут захисту і просування прав людини (FIRM-IFDH)***[38].
Болгарія 	***Проєкт Закону про внесення змін та доповнень до Цивільного процесуального кодексу*** перебуває на розгляді парламенту і передбачає імплементацію Директиви (ЄС) 2024/1069[39].
Греція 	***Закон про заходи щодо захисту від стратегічних дій, спрямованих на перешкоджання участі громадськості, відповідно до Директиви (ЄС) 2024/1069 № 5326/2026***[40] ухвалений парламентом Греції 31 липня 2026 року. Імплементовано Директиву (ЄС) 2024/1069, а також внесено

[34] Slapp-Klagen:Die fatale Untätigkeit der Regierung. URL: https://www.falter.at/zeitung/20260910/die-fatale-untaetigkeit-der-regierung

[35] Loi transposant la directive (UE) 2024/1069 du Parlement européen et du Conseil du 11 avril 2024 sur la protection des personnes qui participent au débat public contre les demandes en justice manifestement infondées ou les procédures judiciaires abusives («poursuites stratégiques altérant le débat public»). Numac: 2026004263. Publicatie van 12 juni 2026. URL: https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi/article.pl?language=nl&sum_date=2026-09-11&pd_search=2026-06-12&numac_search=2026004263&page=1&lg_txt=F&caller=list&2026004263=1&text1=directive+2024/1069&fr=f&nl=n&du=d

[36] CODE JUDICIAIRE. Publication: 31 octobre 1967. Numéro: 1967101055. URL: https://www.ejustice.just.fgov.be/eli/loi/1967/10/10/1967101055/justel

[37] Wet houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht. № 2004009511 pub. 27/07/2004. URL: https://refli.be/fr/lex/2004009511

[38] Loi portant création d'un Institut fédéral pour la protection et la promotion des droits humains. URL: https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi/article_body.pl?language=fr&caller=summary&pub_date=19-06-21&numac=2019012931&utm_source=chatgpt.com

[39] Законопроектът срещу SLAPP делата е готов, предстои внасянето му в МС. URL: https://mjs.bg/home/index/640573d1-ce49-44e2-858f-3d925c2c798c ; Важна стъпка напред: МС прие анти-SLAPP законодателство. URL: https://aej-bulgaria.org/%D0%B2%D0%B0%D0%B6%D0%BD%D0%B0-%D1%81%D1%82%D1%8A%D0%BF%D0%BA%D0%B0-%D0%BD%D0%B0%D0%BF%D1%80%D0%B5%D0%B4-%D0%BC%D1%81-%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%B5-%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B8-slapp-%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D0%BE/

[40] Μέτρα για την προστασία από στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού σύμφωνα με την Οδηγία (ΕΕ) 2024/1069 – Νέο πλαίσιο για τη συμμόρφωση της Διοίκησης στις δικαστικές αποφάσεις -Λοιπές διατάξεις. URL: https://nomotelia.gr/%CE%BD-5326-26-%CF%86%CE%B5%CE%BA-125-%CE%B1-04-08-2026/ ; Νόμος για τα SLAPPs: Μια σημαντική θεσμική νίκη για τους δημοσιογράφους και την ελευθερία του Τύπου. URL: https://www.esiea.gr/nomos-gia-ta-slapps-mia-simantiki-thesmiki-ni/

	зміни до Цивільного процесуального кодексу: дострокове закриття справи протягом 30 днів з моменту вручення позову; право журналістських об'єднань на втручання на користь відповідача; забезпечення судових витрат та санкції; поширення на внутрішні (національні) справи
Данія 	***Відсутнє спеціальне законодавство.*** Відповідно до статей 1, 2 Протоколу № 22[41] ***Данія*** не бере участі в ухваленні Директиви (ЄС) 2024/1069 і дія Директиви на неї не поширюється
Естонія 	***Закон про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу та Закону про зобов'язання (транспозиція Директиви про захист від стратегічних судових позовів проти участі громадськості)***[42] спрямований на транспозицію Директиви (ЄС) 2024/1069. Закон прийнято парламентом 10 червня 2026 року Нові правила поширюються як на транскордонні, так і на внутрішні провадження. ***Зміни до Цивільного процесуального кодексу***[43], якими закріплено спеціальні процесуальні механізми захисту осіб, які беруть участь у громадській діяльності, від SLAPP. ***Зміни до Закону про зобов'язання***[44], зокрема, відповідач отримує право вимагати відшкодування шкоди, заподіяної таким провадженням.
Ірландія 	***Зміни до Закону про наклеп, прийняті 19 лютого 2026 року***[45] (не набрали чинності). ***Проєкт Закону про стратегічні позови проти участі громадськості*** (The SLAPP Bill 2026)[46]. Застосовуватиметься як до транскордонних, так і до внутрішніх судових процесів.
Іспанія 	***Проєкт Закону про внесення змін до Закону № 1/2000 «Про цивільне судочинство» та Закону № 29/2015 «Про міжнародне правове співробітництво у цивільних справах» щодо транспозиції Директиви (ЄС) 2024/1069 Європейського парламенту та Ради від 11 квітня 2024 року***[47] ***Проєкт Органічного закону про внесення змін до Органічного закону 6/1985 про судоустрій щодо транспозиції статті 17 Директиви (ЄС)***

[41] PROTOCOL (No 22) ON THE POSITION OF DENMARK. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/treaty/tfeu_2016/pro_22/oj/eng

[42] Tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja võlaõigusseaduse muutmise seadus (vaigistushagi eest kaitsmise direktiivi ülevõtmine). 15.06.2026 otsus nr 738. URL: https://www.riigiteataja.ee/et/akt/120062026003

[43] Tsiviilkohtumenetluse seadustik. Vastu võetud 20.04.2005. URL: https://www.riigiteataja.ee/et/akt/103042025002?leiaKehtiv

[44] Võlaõigusseadus. Vastu võetud 26.09.2001. URL: https://www.riigiteataja.ee/et/akt/106072023116?leiaKehtiv

[45] Defamation (Amendment) Act 2026. URL: https://www.irishstatutebook.ie/eli/2026/act/2/enacted/en/html ; Defamation Act 2009. URL: https://www.irishstatutebook.ie/eli/2009/act/31/enacted/en/html ; Minister Jim O'Callaghan announces passage of Defamation Bill through Oireachtas and publishes General Scheme of SLAPPS Bill. URL: https://www.gov.ie/en/department-of-justice-home-affairs-and-migration/press-releases/minister-jim-ocallaghan-announces-passage-of-defamation-bill-through-oireachtas-and-publishes-general-scheme-of-slapps-bill/

[46] The SLAPP Bill 2026 – New procedural safeguards for defendants. URL: https://www.matheson.com/insights/the-slapp-bill-2026-new-procedural-safeguards-for-defendants/

[47] Anteproyecto de Ley por la que se modifican la Ley 1/2000, de 7 de enero, de Enjuiciamiento Civil, y la Ley 29/2015, de 30 de julio, de cooperaciÛn jurÌdica internacional en materia civil, para la transposiciÛn de la Directiva (UE) 2024/1069 del Parlamento Europeo y del Consejo, de 11 de abril de 2024, relativa a la protecciÛn de las personas que se implican en la participaciÛn p˙blica frente a pretensiones manifiestamente infundadas o acciones judiciales abusivas (´demandas estratÈgicas contra la participaciÛn p˙blica[a]). URL: https://www.mjusticia.gob.es/es/AreaTematica/ActividadLegislativa/Documents/APL-anti-Slapp-TAIP.pdf

	2024/1069[48], яким пропонується внести зміни до Органічного закону про судову владу
Італія 	***Відсутнє спеціальне законодавство***, однак триває підготовка відповідного законопроєкту
Кіпр 	***Закон про захист осіб, які беруть участь у публічних дебатах, від явно необґрунтованих позовів або зловживань судовим провадженням***[49] (набрав чинності 07.05.2026), яким імплементовано Директиву (ЄС) 2024/1069 і встановлено процесуальні гарантії для осіб, які беруть участь у публічних дебатах
Латвія 	***Закон про захист осіб, залучених до суспільних інтересів***[50], яким імплементовано Директиву (ЄС) 2024/1069 та визначено механізми забезпечення захисту осіб, проти яких до суду пред'явлено явно необґрунтований позов у зв'язку з їхньою діяльністю в суспільних інтересах. ***Зміни до Цивільного процесуального закону Латвії***[51].
Литва 	***Закон про імплементацію актів Європейського Союзу та міжнародних актів, що регулюють цивільний процес***[52], яким транспоновано певні ключові положення Директиви (ЄС) 2024/1069, зокрема щодо сфери застосування, що передбачає однакове застосування як до національних, так і до транскордонних справ. ***Зміни до Цивільного процесуального кодексу***[53] та ***до Закону про державну гарантовану правову допомогу***[54].
Люксембург 	***Проєкт Закону про транспозицію Директиви (ЄС) 2024/1069 Європейського парламенту та Ради від 11 квітня 2024 року про захист осіб, які беруть участь у публічних дебатах, від явно необґрунтованих правових вимог або зловживань («стратегічне судове провадження, що***

[48] Anteproyecto de Ley Org·nica de modificaciÛn de la Ley Org·nica 6/1985, de 1 de julio, del Poder Judicial, para la transposiciÛn del artÌculo 17 de la Directiva (UE) 2024/1069 del Parlamento Europeo y del Consejo, de 11 de abril de 2024, relativa a la protecciÛn de las personas que se implican en la participaciÛn p˙blica frente a pretensiones manifiestamente infundadas o acciones judiciales abusivas (´demandas estratÈgicas contra la participaciÛn p˙blicaª). URL: https://www.mjusticia.gob.es/es/AreaTematica/ActividadLegislativa/Documents/APLO-complementaria-anti-Slapp-TAIP.pdf

[49] Ο περί της Προστασίας των Προσώπων που Προβαίνουν σε Ενέργειες Συμμετοχής του Κοινού από Προδήλως Αβάσιμες Αγωγές ή Καταχρηστικές Δικαστικές Διαδικασίες Νόμος του 2026 εκδίδεται με δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας σύμφωνα με το Άρθρο 52 του Συντάγματος. N. 24(I)/2026. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=NIM:202602667

[50] Sabiedrības interesēs iesaistīto personu aizsardzības likums. Pieņemts: 16.04.2026. Stājas spēkā: 07.05.2026. URL: https://likumi.lv/ta/id/368076-sabiedribas-intereses-iesaistito-personu-aizsardzibas-likums

[51] Grozījumi Civilprocesa likumā. Pieņemts: 16.04.2026. Stājas spēkā: 07.05.2026. URL: https://likumi.lv/ta/id/368071-grozijumi-civilprocesa-likuma

[52] LIETUVOS RESPUBLIKOS. CIVILINĮ PROCESĄ REGLAMENTUOJANČIŲ EUROPOS SĄJUNGOS IR TARPTAUTINĖS TEISĖS AKTŲ ĮGYVENDINIMO ĮSTATYMO NR. X-1809 PRIEDO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO DEVINTUOJU[7] SKIRSNIU ĮSTATYMAS. 2025 m. gruodžio 18 d. Nr. XV-701. Vilnius. URL: https://www.e-tar.lt/portal/en/legalAct/3b4c9b30e56111f08918e1adc7c5b1ec

[53] Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas (Žin., 2002, Nr. 36-1340) (CPK). URL: https://www.infolex.lt/ta/77554#

[54] LIETUVOS RESPUBLIKOS. VALSTYBĖS GARANTUOJAMOS TEISINĖS PAGALBOS ĮSTATYMO NR. VIII-1591 12 STRAIPSNIO IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMAS. 2025 m. gruodžio 18 d. Nr. XV-702. Vilnius. URL: https://www.e-tar.lt/portal/en/legalAct/70ba95b2e56111f08918e1adc7c5b1ec

	спотворює публічні дебати») № 8696[55], який перебуває на розгляді парламенту.
Мальта 	***Наказ Прем'єр-міністра та Міністра юстиції Мальти про стратегічні позови проти участі громадськості (SLAPP)***[56] відображає положення Директиви (ЄС) 2024/1069. Документ набрав чинності 31 липня 2024 року. ***Зміни до Кодексу про устрій та цивільне судочинство Мальти (Code of Organization and Civil Procedure)***[57] застосовується виключно до цивільних і комерційних справ, що мають транскордонний характер.
Нідерланди 	***Проєкт Закону «Стратегічні позови проти участі громадськості» (Парламентський документ 36.731)***[58].
Німеччина 	***Проєкт Закону про імплементацію Директиви (ЄС) 2024/1069 щодо захисту осіб, які здійснюють публічну діяльність, від явно необґрунтованих позовів або зловмисних судових проваджень***[59]. Передбачає внесення змін до ***Цивільного процесуального кодексу***[60] шляхом доповнення його положень новим розділом.
Польща 	***Закон про спеціальні захисні заходи у цивільному судочинстві для осіб, які беруть участь у публічних дебатах*** [61]від 29 травня 2026 року, яким імплементовано Директиву (ЄС) 2024/1069. Закон охоплює лише провадження у цивільних справах, однак запроваджує захисні механізми у цивільному судочинстві, включаючи національні справи.
Португалія 	***Відсутнє спеціальне законодавство***. Наразі регулювання здійснюється відповідно до загальних положень Цивільного процесуального кодексу щодо судових процесів про недобросовісність. Затримка процесу транспозиції Директиви (ЄС) 2024/1069[62].

[55] A propos du dossier. Projet de loi portant transposition de la Directive (UE) 2024/1069 du Parlement européen et du Conseil du 11 avril 2024 sur la protection des personnes qui participent au débat public contre les demandes en justice manifestement infondées ou les procédures abusives («poursuites stratégiques altérant le débat public»). URL: https://www.chd.lu/fr/dossier/8696

[56] L.N. 177 of 2024 EUROPEAN UNION ACT (CAP. 460). Strategic Lawsuits Against Public Participation Order, 2024. URL: https://legislation.mt/eli/ln/2024/177/eng

[57] HAPTER 12CODE OF ORGANIZATION AND CIVIL PROCEDURE. URL: https://legislation.mt/eli/cap/12/eng/pdf

[58] «Strategische rechtszaken tegen publieke participatie». URL: https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/wetsvoorstellen/detail?cfg=wetsvoorsteldetails&qry=wetsvoorstel%3A36731

[59] Entwurf eines Gesetzes zur Umsetzung der Richtlinie (EU) 2024/1069 über den Schutz von Personen, die sich öffentlich beteiligen, vor offensichtlich unbegründeten Klagen oder missbräuchlichen Gerichtsverfahren. URL: https://dserver.bundestag.de/btd/21/039/2103942.pdf

[60] Zivilprozessordnung. URL: https://www.gesetze-im-internet.de/zpo/index.html

[61] Ustawa z dnia 29 maja 2026 r. o szczególnych środkach ochrony w postępowaniu cywilnym osób uczestniczących w debacie publicznej. URL: https://dziennikustaw.gov.pl/DU/2026/830

[62] Falta de legislação compromete liberdade de expressão e deixa jornalistas à mercê de «litigância de má-fé». URL: https://jornalistas.eu/falta-de-legislacao-compromete-liberdade-de-expressao-e-deixa-jornalistas-a-merce-de-litigancia-de-ma-fe/ ; Quando o silêncio do legislador fragiliza a liberdade: Portugal falha o prazo da diretiva anti-SLAPP e expõe a democracia ao abuso judicial (c) O REGIÕES. Reprodução proibida. URL: https://oregioes.pt/quando-o-silencio-do-legislador-fragiliza-a-liberdade-portugal-falha-o-prazo-da-diretiva-anti-slapp-e-expoe-a-democracia-ao-abuso-judicial/ ; Governo diz ter iniciado transposição de diretiva europeia sobre 'litigância de má-fé' contra jornalistas ou cidadãos. URL: https://eco.sapo.pt/2026/05/08/governo-diz-ter-iniciado-transposicao-de-diretiva-europeia-sobre-litigancia-de-ma-fe-contra-jornalistas-ou-cidadaos/

Румунія 	***Закон про захист від явно необґрунтованих вимог або зловживальних судових проваджень, спрямованих проти осіб, які беруть участь у суспільно значущій діяльності № L276/2026***[63] прийнятий 08.09. Офіційна інформація про підписання Президентом та опублікування в офіційному віснику відсутні[64]. Закон вносить зміни до ***Цивільного процесуального кодексу Румунії.***
Словаччина 	***Зміни до Цивільного процесуального кодексу Словаччини*** та ***Закону Словаччини про міжнародне приватне та процесуальне право***, прийняті 04.06.2026[65].
Словенія 	***Закон про заходи захисту проти стратегічних позовів щодо запобігання участі громадськості*** (ZZUSTOJU)[66], який набрав чинності 25 лютого 2026 року. Законом імплементовано Директиву (ЄС) 2024/1069 та прийнято модель захисту від SLAPP, яка виходить за межі мінімальних вимог, що визначаються Директивою (поширюється на національні справи).
Угорщина 	***Проєкт Закону про внесення змін до деяких законів щодо здійснення правосуддя***[67] передбачає внесення процесуальних гарантій проти SLAPP до ***Цивільного процесуального кодексу***, ***Закону про організацію та адміністрування судів*** та ***Закону про міжнародне приватне право.***
Фінляндія 	***Закон про захист осіб, які беруть участь у публічних дебатах, від транскордонних зловживань судовим провадженням № 334/2026***[68] прийнятий 08.05.2026 та застосовується до цивільних і комерційних справ із транскордонними наслідками. Зміни до ***Судового кодексу Фінляндії***[69] і ***Закону про міжнародну правову допомогу та визнання і виконання судових рішень у цивільних і комерційних справах*** № 426/2015[70].
Франція 	***Декрет № 2026-337 щодо проваджень, порушених проти осіб за їхню участь у публічних дебатах, та транспонування Директиви (ЄС) 2024/1069 Європейського парламенту та Ради від 11 квітня 2024 року про захист осіб, які беруть участь у публічних дебатах, від явно необґрунтованих судових позовів або зловживань у судовому провадженні («стратегічні переслідування, що спотворюють публічні***

[63] Lege privind protecția împotriva cererilor vădit neîntemeiate sau a procedurilor judiciare abuzive îndreptate împotriva persoanelor implicate în acțiuni de mobilizare publică. URL: https://www.senat.ro/Legis/PDF/2026/26L276FG.pdf
[64] URL: https://www.senat.ro/Legis/Lista.aspx?cod=27669
[65] ZÁKON zo 4. júna 2026, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom v znení neskorších predpisov. URL: https://www.slov-lex.sk/ezbierky/pravne-predpisy/SK/ZZ/2026/148/
[66] Zakon o zaščitnih ukrepih zoper strateške tožbe za onemogočanje javnega udejstvovanja (ZZUSTOJU). Sprejeto: 28. 1. 2026. Objavljeno: 10. 2. 2026. Veljavno od: 25. 2. 2026. Se uporablja od: 25. 2. 2026. URL: https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO9106
[67] T/503 – Egyes igazságügyi tárgyú törvények módosításáról. URL: https://parlament.bsdnet.hu/javaslat/60
[68] Lag om skydd mot gränsöverskridande rättegångsmissbruk för personer som deltar i den offentliga debatten. URL: https://www.finlex.fi/sv/lagstiftning/2026/334#sec_1
[69] Oikeudenkäymiskaari. 4/1734. URL: https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1734/4-000#chp_2__sec_1
[70] Laki kansainvälisestä oikeusavusta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla. URL: https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2015/426

	дебати»)[71] (Указ «анти-SLAPP»), прийнятий Урядом Франції 30.04.2026. Застосовується до проваджень, розпочатих після цієї дати, і вносить новий ***Розділ XIV bis*** до ***Книги II Цивільного процесуального кодексу*** під назвою ***«Провадження, розпочаті проти осіб через їхню участь у публічних дебатах»*** [72].
Хорватія 	***Закон про захист осіб, які беруть участь у публічній діяльності***[73]**,** яким імплементовано Директиву (ЄС) 2024/1069 (ухвалений парламентом у червні 2026 року).
Чехія 	Транспозицію Директиви (ЄС) 2024/1069 передбачено здійснити шляхом внесення змін до ***Цивільного процесуального кодексу № 99/1963 Sb***.[74], ***Закону про судові збори № 549/1991 Sb***.[75] та ***Закону. про відповідальність держави за шкоду, заподіяну під час здійснення публічної влади або неналежною службовою процедурою № 82/1998 Sb***[76].
Швеція 	***Закон про захист участі в публічних дебатах у спорах, що мають транскордонні наслідки***[77]**,** прийнятий 12.03.2026, імплементує Директиву (ЄС) 2024/1069 та застосовується до розгляду цивільних справ із транскордонними наслідками[78]. ***Зміни до Цивільного процесуального кодексу***[79] та ***Зміни до Кодексу про виконання***[80], що спрямовані на адаптацію виконання таких рішень та вжиття відповідних заходів у справах SLAPP.

[71] Décret n° 2026-337 du 30 avril 2026 relatif aux procédures engagées contre des personnes en raison de leur participation au débat public et portant transposition de la directive (UE) 2024/1069 du Parlement européen et du Conseil du 11 avril 2024 sur la protection des personnes qui participent au débat public contre les demandes en justice manifestement infondées ou les procédures judiciaires abusives («poursuites stratégiques altérant le débat public»). URL: https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000054026906

[72] Code de procédure civile. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006070716 ; Procédure-bâillon: ce que change le décret du 30 avril 2026 pour la défense de la liberté d'. URL: https://kohenavocats.com/procedure-baillon-decret-30-avril-2026-defense-liberte-expression/

[73] Zakon o zaštiti osoba uključenih u javno djelovanje. NN 69/26 na snazi od 07.07.2026. URL: https://www.zakon.hr/z/4020/zakon-o-zastiti-osoba-ukljucenih-u-javno-djelovanje#google_vignette ; Hrvatski sabor usvojio zakon protiv SLAPP-tužbi. URL: https://media.ba/bs/vijesti-i-dogadaji-vijesti/hrvatski-sabor-usvojio-zakon-protiv-slapp-tuzbi ; NAPOKON Zakon protiv SLAPP-a uvodi kazne do 20.000 eura protiv zlonamjernih tužitelja. Udruge upozoravaju na jedan detalj… URL: https://www.nacional.hr/napokon-zakon-protiv-slapp-a-uvodi-kazne-do-20-000-eura-protiv-zlonamjernih-tuzitelja-udruge-upozoravaju-na-jedan-detalj/

[74] Zákon č. 99/1963 Sb. Občanský soudní řád Vyhlášeno 17. 12. 1963, datum účinnosti 1. 4. 1964, částka 56/1963. URL: https://e-sbirka.gov.cz/sb/1963/99?zalozka=text

[75] Zákon České národní rady o soudních poplatcích. Vyhlášeno 30. 12. 1991, datum účinnosti 1. 1. 1992, částka 104/1991. URL: https://e-sbirka.gov.cz/sb/1991/549/0000-00-00?zalozka=text

[76] Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, ve znění pozdějších předpisů. № 1037/25. URL: https://www.odok.gov.cz/portal/veklep/material/ALBSDLNEPCL2/

[77] Lag (2026:241) om skydd för deltagande i den offentliga debatten vid tvister med gränsöverskridande följder. URL: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2026241-om-skydd-for-deltagande-i-den_sfs-2026-241/

[78] Ny lag ska skydda den offentliga debatten. URL: https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2025/12/ny-lag-ska-skydda-den-offentliga-debatten/

[79] Rättegångsbalk (1942:740). URL: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/rattegangsbalk-1942740_sfs-1942-740/#K9

[80] The Enforcement Code (1981:774). URL: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/departementsserien/the-enforcement-code-1981774_gqb445/html/